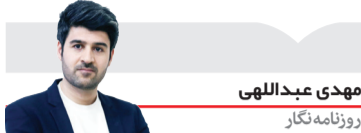

چشم‌انداز اقتصاد چین بعد از ویروس مرموز چگونه است؟

امیدهای جدید اقتصاد پس از کرونا

مهدی عبداللهی
روزنامه‌نگار

در روزهای اخیر با انتشار اخبار ابتلای چند نفر از شهروندان کشورمان به ویروس کرونا، بازار شایعات در فضای مجازی حسابی داغ است. در کنار انتشار اخبار رسمی ورود کرونا به ایران، پخش اخبار جعلی و شایعات نیز نگرانی‌ها درمورد گسترش شیوع ویروس کرونا را بیشتر کرده است. در کنار این دو موج، موج سوومی که موجب نگرانی‌ها به‌ویژه برای فعالان اقتصادی کشورمان شده، موضوع تغییرات و تحولات بازار چین به‌عنوان دومین اقتصاد بزرگ جهان است که اتفاقاً بیشترین مبادلات مالی را با کشورمان داشته و در تجارت خارجی، اولین شریک تجاری ایران است. همچنین تغییر تحولات بازار چین از این منظر که بیش از دو ماه است با ویروس کرونا دست و پنجه نرم می‌کند، برای فعالان اقتصادی و بسیاری از مردم مهم است. در گزارش پیش‌رو به بررسی برخی شاخص‌های کلان اقتصاد چین پس از انتشار اولین اخبار از شیوع این ویروس در اوایل ماه ژانویه سال جاری میلادی پرداخته‌ایم. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد در نیمه اول ماه ژانویه و دقیقاً حدود ۲۰ روز از انتشار رسمی اولین خبرها از شیوع ویروس کرونا در چین، اغلب شاخص‌های اقتصاد کلان این کشور روند نزولی را در پیش گرفته، اما از نیمه دوم همین ماه روندها صعودی شده و در حال حاضر به‌جز بخش گردشگری که به‌نظر می‌رسد آثار کرونا تا مدت‌ها بر رشد این بخش سایه خواهد انداخت، سایر بخش‌ها روند صعودی و آرام را طی می‌کنند. در همین زمینه بررسی‌ها نشان می‌دهد کمک ۱۷۴ میلیارد دلاری و برخی سیاست‌های حمایتی بانک مرکزی چین از بخش‌های تولیدی و خدماتی، سرعت عمل دولت چین برای مهار شیوع ویروس کرونا در استان‌های این کشور از جمله دلایل کاهش پیامدهای شیوع ویروس کرونا در چین در یک‌ماه اخیر بوده است. به هر حال با توجه به اینکه بخش گردشگری این کشور و به تبع آن بخش گردشگری جهان مدت‌ها از پیامدهای منفی ویروس کرونا در امان نخواهد بود، آثار اقتصادی کرونا همچنان در اقتصاد چین و دیگر کشورهای ادامه خواهد داشت. مساله دیگر، شیوع ویروس کرونا در دیگر نقاط جهان و از جمله کشورهای جنوب شرق آسیا (کره‌جنوبی و ژاپن) است که همچنان برخی نگرانی‌ها در این مورد را تقویت می‌کند.

رشد دوباره بورس چین و یک پیشنهاد برای سهامداران ایرانی

ویروس کرونا نه تنها تهدیدی برای جان مردم، بلکه تهدیدی برای بازارهای جهانی شده است؛ بازارهای بورس و ارزش پول ملی، مولفه‌های بسیار تاثیرپذیر از این ویروس هستند که نه تنها بازار کشورهای آسیایی بلکه کشورهای اروپایی را نیز درگیر خود کرده است. در حالی که در روزهای اخیر اخبار امیدوارکننده‌ای از چین مبنی بر کاهش جدی در تعداد مبتلایان به ویروس کرونا در این کشور مخابره شده بود و

همچنین دولت این کشور با تاکید بر ادامه حمایت از اقتصاد به‌دنبال کاهش نرخ بهره و کنترل وضعیت اقتصادی است، اما این خبر همزمان شد با خبر افزایش مبتلایان در کره‌جنوبی و همچنین دو کشته در ژاپن به‌خاطر ابتلا به ویروس کرونا که سبب شده تاثیر کرونا در تضعیف بازارهای بورس دوام یابد، به‌طور کلی ارزش سهام بازارهای آسیایی با شیوع گسترده ویروس کرونا اوضاع خوبی را طی نکرده و نوسانات زیادی را تجربه کرده است. بورس شانگهای به‌عنوان یکی از بورس‌های بزرگ چین از ۳۱ دسامبر یعنی روزی که اولین مورد ابتلا به کرونا ثبت شد تا ۲۲ ژانویه، یک روز قبل از آغاز تعطیلات سال جدید چینی، تغییر آنچنانی را ثبت نکرد، اما با شروع تعطیلات و شیوع روزافزون این بیماری در چین نگرانی‌ها نسبت به بازار سهام بیشتر شد به‌طوری که در روز سوم فوریه و بازگشایی بورس شانگهای، این بازار افت منفی ۸ درصدی را ثبت کرد. در ادامه با حمایت‌های ۱۷۴ میلیارد دلاری دولت، بازار شانگهای روند صعودی خود را در پیش گرفت و در حال حاضر با اخبار مربوط به کاهش مبتلایان در چین، شاخص بازار سهام با رسیدن به وضعیت مثبتات‌تر، در بالای کانال ۳۰۰۰ واحد بسته شده است. اما از طرف دیگر، سهام بازارهای کره‌جنوبی و ژاپن و همچنین ارزش پول این دو کشور با افزایش تعداد مبتلایان به ویروس کرونا کاهش یافته است، چراکه سرمایه‌گذاران ترجیح داده‌اند برای حفظ سرمایه‌های خود در بخش‌های دیگری سرمایه‌گذاری کنند. شاخص نیکی ژاپن تحت تاثیر همین اتفاق‌ها همچنان نتوانسته به سطحی که در ۲۲ ژانویه در آن قرار داشت، برسد و در چند روز اخیر روند نزولی را طی کرده است.

از طرف دیگر، بازار سهام در ایران در دو ماه اخیر به دلیل توجه معامله‌گران و ورود نقدینگی به آن، همچنان روند صعودی خود را طی کرده و تقریباً بی توجه به تغییرات قیمت جهانی کالاهای کامودیتی و دیگر نرخ‌ها به کار خود ادامه داده است. اما در حالی که بازار سهام ایران روزهای تعطیل خود را می‌گذراند، جو روانی حاصل از بیماری تنفسی کرونا که تازه چند روزی است از مرزهای کشور گذشته و در چند شهر کشورمان آثار آن مشاهده شده، ممکن است به سرمایه‌گذاران بازارهای مالی داخلی هم سرایت کند. بازار سهام ایران در چندماهه اخیر جز واکنش بالا گرفتن تقابل امنیتی-نظامی ایران و آمریکا به دیگر شوک‌های سیاسی و اقتصادی تقریباً

بدون واکنش یا کم‌واکنش بوده است. حال اما همراه شدن شیوع این بیماری در ایران و احتمالاً قرار گرفتن نام ایران در لیست سیاه FATF ممکن است شوک‌های هیجانی را طی روزهای آینده به بازار وارد کند که در این صورت اگر معامله‌گران عملکردی دور از هیجان و استرس داشته باشند، بازار سهام ایران همچنان روند رو به رشد خود را ادامه خواهد داد، چراکه با بررسی بازار شانگهای چین مشخص شد با فروکش کردن ابتلا به این بیماری در این کشور، روند صعودی بازار سهام آغاز شده است.

کمک ۱۷۴ میلیارد دلاری بانک مرکزی چین

براساس اخباری که رسانه‌های چینی منتشر کرده‌اند، اوایل ماه فوریه پس از افزایش حالت رکود در چین، بانک مرکزی این کشور در راستای مقابله با وضعیت فوق از طریق عملیات بازخرید معکوس، ۱۷۴ میلیارد دلار نقدینگی به بازارها تزریق کرد. گفته می‌شود این اقدام بانک مرکزی چین برای مقابله با رکود اقتصادی و همچنین در ثبات نگه داشتن اقتصاد این کشور در شرایط کنونی شیوع ویروس کرونا بوده است. همچنین گفته می‌شود بانک مرکزی چین خواستار تمدید تاریخ سررسید بدهی فعالان اقتصادی بخش‌هایی همچون گردشگری و بخش‌های خدماتی شده است که بیشترین آسیب را از ویروس کرونا دیده‌اند، از دیگر سیاست‌های بانک مرکزی چین بوده است. به هر ترتیب کارشناسان بانک مرکزی چین اظهار کرده‌اند پیامدهای اقتصادی کرونا برای اقتصاد چین کوتاه‌مدت خواهد بود و فعالان اقتصادی باید در کنار حمایت‌های دولت، خود را برای توسعه آتی آماده کنند.

یوان دوباره اوج گرفت

اگرچه کاهش نرخ یوان در برابر دلار یکی از سیاست‌های تجاری چین برای مقابله با سیاست‌های تعرفه‌ای آمریکا بوده و کاهش نرخ یوان همانند آنچه برای ریان ایران اتفاق افتاده و پیامدهای منفی داشته، نمی‌توان تفسیر کرد، با این حال پس از شیوع ویروس کرونا یکی از سیاست‌های بانک مرکزی چین، حفظ ثبات نسبی نرخ ارز در این کشور بوده است، به‌طوری که در شاخص برابری نرخ ارز نیز بررسی‌ها نشان می‌دهد ارزش یوان چین (CNY) در روزهای پایانی سال ۲۰۱۹ و اولین روزهای انتشار خبر شیوع ویروس کرونا حدود ۶/۱۹۹۰ یوان در برابر هر دلار بوده که این نرخ تا ۱۹ ژانویه سال جاری به کمترین میزان خود یعنی ۶/۸۵۹ یوان در برابر هر دلار رسیده و در حال حاضر نیز تا ۲۱ فوریه به حدود ۷/۰۴۴ یوان در برابر هر دلار رسیده است. بنابراین در شاخص نرخ ارز نیز بررسی‌های آماری حکایت از یک دوره افت (۲۰ روز اول انتشار خبر شیوع ویروس کرونا) و صعود از نیمه دوم ژانویه دارد.

افزایش تورم کمتر از یک درصد

بررسی نرخ تورم سالانه چین نشان می‌دهد نرخ تورم در این کشور از ۱/۷٪ در ژانویه و ۲/۵ درصد در فوریه ۲۰۱۹ به ۳ درصد تا سپتامبر ۲۰۱۹، به ۳/۸ درصد در اکتبر ۲۰۱۹، به ۴/۵ درصد در ماه‌های نوامبر و دسامبر ۲۰۱۹ و در آخرین گزارش نیز تورم در اولین ماه سال جاری میلادی به ۵/۴ درصد در ژانویه ۲۰۲۰ رسیده است. بر این اساس بررسی تغییرات نرخ تورم در این کشور نشان می‌دهد نرخ تورم در شروع بیماری کرونا در چین، حدود ۴/۵ درصد بوده که در اولین ماه سال جاری با افزایش کمتر از یک‌درصدی (۰/۹ درصد) به ۵/۴ درصد رسیده است. با توجه به اینکه در دیگر آمارهای مربوط به بازارهای مالی اثرات منفی کرونا از میانه ماه فوریه به‌طور قابل توجهی خنثی شده

است، بعید به‌نظر می‌رسد نرخ تورم هم اعداد بالاتری را در ماه فوریه به ثبت برساند.

زیان ۴۰ میلیارد دلاری گردشگری جهان از کرونا

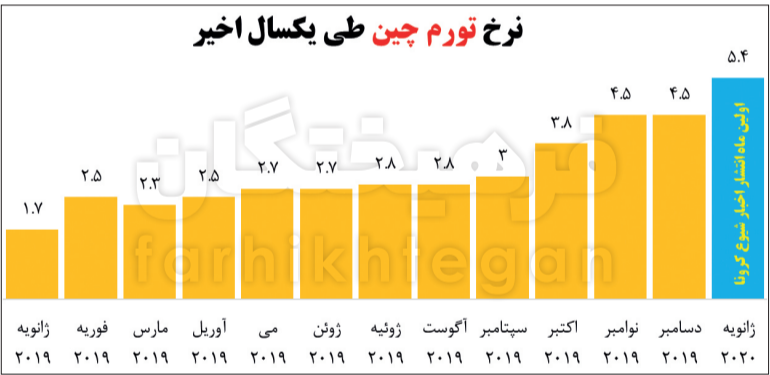
براساس آمارهای اعلامی از سوی وب‌سایت travelchinaguide، تعداد گردشگران ورودی به چین در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۴۳ میلیون نفر بوده است که ۳۱ میلیون و ۴۶۰ هزار نفر از آنان از کشورهای مختلف جهان و خارج از مناطق وابسته به چین، ۸۰ میلیون نفر از هنگ‌کنگ، ۲۵ میلیون نفر از ماکائو و ۶/۵ میلیون نفر نیز از تایوان به این کشور آمده‌اند. براساس این گزارش، درآمد چینی‌ها از گردشگری در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۲۹/۶ میلیارد دلار بوده است. بخش گردشگری برای چینی‌ها از این منظر دارای اهمیت است که درآمد ۱۲۹/۶ میلیارد دلاری این بخش در سال ۲۰۱۹ معادل ۹/۸ درصد کل تولید ناخالص داخلی چین در همین سال است. اما برای تصور آسیب بخش گردشگری چین از شیوع ویروس کرونا نیز اگر فرض بگیریم رقم درآمد سالانه گردشگری این کشور در ماه‌های مختلف به‌طور میانگین مساوی و حدود ۱۰/۸ میلیارد دلار بوده، با گذشت دو ماه از شیوع ویروس کرونا به‌نظر می‌رسد زیان واردشده به بخش‌های گردشگری و خدمات این کشور رقمی بیش از ۲۰ میلیارد دلار است. اهمیت دیگر بخش گردشگری برای چین، اشتغال به کار ۱۰ تا ۱۲ درصد از شاغلان چینی در این بخش است. در همین زمینه در گزارشی که اخیراً درخصوص آثار منفی اقتصادی ناشی از گسترش ویروس کرونا بر گردشگری چین منتشر شده است، گفته می‌شود بیش از ۵۰ پرواز بین‌المللی از ۲۰ کشور مختلف به‌طور هفتگی مسافران را به شهر ووهان چین می‌بردند که حالا این پروازها لغو شده است. همچنین دولت هنگ‌کنگ هم فعالیت قطار سریع‌السیر به سرزمین اصلی متوقف کرده و تعداد پروازهای متقابل بین هنگ‌کنگ و سرزمین اصلی به نصف کاهش پیدا کرده است. در اروپا هم بسیاری از تورهای مسافرتی، سفرهای خود را به چین لغو کرده و جمعیت بالای چین و توقف یا محدودیت‌های تورهای مسافرتی از مبدأ چین باعث شده هتل‌ها و مراکز اقامتی کشورهای نظیر تایلند هم از خسارات این ویروس بی‌نصیب نمانند. اما بخش دیگری از آسیب‌های ویروس کرونا به بخش گردشگری جهان است که به جهت ایجاد محدودیت برای گردشگری برای اغلب کشورهای مقصد گردشگری چینی رخ داده است. در همین زمینه داده‌های آماری ارائه‌شده از سوی

وب‌سایت travelchinaguide نشان می‌دهد در سال ۲۰۱۹ حدود ۱۶۶ میلیون نفر چینی از کشورهای مختلف که نیمی از آنها هم کشورهای جنوب شرق آسیا هستند، بازدید کرده و هزینه‌های آنان در بخش گردشگری بیش از ۱۳۰ میلیارد دلار است. بر این اساس در همین دو ماه هم که کشورهای مختلف از پذیرش گردشگران چینی جلوگیری کرده‌اند، برآورد می‌شود زیان ۲۰ میلیارد دلاری به بخش گردشگری جهان وارد شده است. البته همان‌طور که گفته می‌شود این ارقام میانگین و برآوردی هستند و ممکن است آثار شیوع ویروس کرونا کمتر یا بیشتر از ارقام مذکور باشد. به هر حال به‌نظر می‌رسد با توجه به تحولات بازارهای مختلف و برخی شاخص‌های کلان اقتصاد چین که در این گزارش به آنها اشاره شد، همانند شاخص‌های تورم، شاخص بورس، ارزش پول ملی و... بخش گردشگری علاوه بر اینکه بیشترین آسیب را از شیوع ویروس کرونا دیده، آثار این شوک پایدارتر از سایر بازارها باشد. بر این اساس به‌نظر می‌رسد گردشگری در سال ۲۰۲۰ از جمله بخش‌هایی است که بخت و اقبال خوبی حداقل در نیمه اول سال جاری میلادی نخواهد داشت. در مجموع با فرض تاثیرات متقابل کرونا بر گردشگری چین و جهان، می‌توان گفت در ۵۰ روز ابتدای امسال زیان گردشگری جهان از شیوع ویروس کرونا حدود ۴۰ میلیارد دلار خواهد بود.

روزهای پرافت‌وخیز برای کامودیتی‌ها

اغلب شاخص‌های کالایی در طول هفته‌های گذشته پس از شیوع بیماری کرونا کاهش یافته‌اند، چراکه وضعیت اقتصادی چین به‌عنوان مشتری بزرگ بسیاری از کالاهای خام در دنیا در حالت رکود و بحران قرار گرفته است. در این میان دو شاخص اصلی GSCI و CRB به‌عنوان مهم‌ترین شاخص‌های کامودیتی هر دو تا حدود دو هفته پیش در یک روند نزولی نوسان کرده‌اند اما در دو هفته اخیر میل به رشد قیمت‌ها را در آنها شاهد بوده‌ایم. شاخص GSCI به‌عنوان شاخصی که شامل ۲۴ نوع کالا بوده و همه بخش‌های کالایی همانند کشاورزی، انرژی، صنعتی و فلزات گران‌بهارا در برمی‌گیرد با خیر شیوع کرونا در چین در ۳۱ دسامبر تا حدود یک‌هفته بعد از آن واکنش خاصی نداشته و روند کند صعودی خود را ادامه داد اما در ۶ ژانویه با بحرانی‌تر شدن اقتصاد چین، روند نزولی خود را آغاز کرده و تا ۱۰ فوریه حدود ۱۵ درصد دچار افت شد. به‌مرور از ۱۱ فوریه به‌نمود کمک‌های دولت چین و همچنین کنترل بیماری کرونا در این کشور، شاخص GSCI مجدداً بازگشت خود به روند صعودی را آغاز کرده و تاکنون توانسته ۴ درصد نسبت به ۱۰ فوریه افزایش داشته باشد. شاخص CRB نیز وضعیتی مشابه با GSCI را داشته و با کاهش ۱۵ درصدی مواجه بوده و از ۱۱ فوریه روند صعودی خود را آغاز کرده است. البته این شاخص‌ها ممکن است در روزهای آینده تحت تاثیر شیوع بیماری کرونا در دیگر کشورهای آسیایی قرار گیرد، اما کشور چین به‌عنوان یکی از کشورهای تعیین‌کننده قیمت کالاهای کامودیتی، به هر شکل در حال جریان کمبود تقاضای خود در ماه اخیر است تا بتواند تاثیر مثبتی بر آن داشته باشد. همچنین قیمت کالاهای کامودیتی می‌تواند در روزهای آینده بر بازار سهام و بخش صنعت ایران تاثیر گذار باشد.

پیش‌بینی جدید مرکز پژوهش‌های مجلس از منابع لایحه بودجه سال آینده

۸۵ درصد از درآمدهای بودجه ۹۹ محقق خواهد شد

مالی تشکیل می‌شود، در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۴۸۴۵ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که در مجموع رشد ۱/۸ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشته است، در صورت تداوم روند فعلی می‌توان انتظار داشت در خوشبینانه‌ترین حالت و با فرض صادرات روزانه ۶۰۰ هزار بشکه نفت و میعانات گازی حدود ۷۷ درصد از منابع عمومی دولت محقق خواهد شد. این میزان عدم تحقق نشان‌دهنده کل کسری بودجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نبوده و ۳/۴ میلیارد یورو هزینه تکلیف شده به صندوق توسعه ملی و کسری ناشی از تامین ارز ترجیحی برای کالاهای اساسی در این عدم تحقق منعکس نشده است.

۴۰ درصد از این درآمدها محقق شود. منابع عمومی دولت از جنبه واگذاری دارایی مالی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۵۱۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که درصد عملکرد آن تا پایان آبان ماه سال جاری ۱۵۰ درصد است، منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از جنبه واگذاری دارایی مالی ۱۲۴۷ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که رشد ۱۴۴/۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشته است که با توجه به روند جاری پیش‌بینی می‌شد حدود ۸۱ درصد از این درآمدها محقق شود. بنابراین منابع عمومی دولت که از سه بخش عمده درآمد، واگذاری دارایی سرمایه‌ای و واگذاری دارایی

درآمدها محقق شود. منابع عمومی دولت از جنبه واگذاری دارایی سرمایه‌ای در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۱۵۸۵ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که درصد عملکرد آن تا پایان آبان ماه سال جاری ۱۸ درصد است و همان‌طور که قبلاً پیش‌بینی شده بود به‌نظر می‌رسد تا پایان سال درصد عملکرد ۳۵ درصدی داشته باشد. منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از جنبه واگذاری دارایی سرمایه‌ای ۹۸۸ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که رشد ۳۷/۷ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشته است که عمده دلیل آن کاهش وصول منابع حاصل از نفت و میعانات گازی است و با توجه به روند جاری پیش‌بینی می‌شد حداکثر

اسلامی از وضعیت منابع پیش‌بینی شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ است. براساس گزارش بازوی پژوهشی مجلس، منابع عمومی دولت از جنبه درآمدها در قانون بودجه سال ۱۳۹۸، حدود ۲۳۸۹ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده که درصد عملکرد آن تا پایان آبان‌ماه سال جاری ۵۲ درصد است و همان‌طور که قبلاً پیش‌بینی شده بود به‌نظر می‌رسد تا پایان سال عملکرد ۸۰ درصدی داشته باشد. منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از جنبه درآمدها ۲۶۱۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شده و رشد ۹/۳ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشته است و با توجه به روند جاری پیش‌بینی می‌شد حداکثر ۸۵ درصد از این

بودجه، مهم‌ترین سند ارزیابی دولت‌هاست. بودجه درحقیقت نشان‌دهنده کیفیت و هزینه اداره کشور توسط دولت است. در این میان پیش‌بینی صحیح و دقیق منابع بودجه از جهات متعدد دارای اهمیت فوق‌العاده است. این در حالی است که همواره یکی از آسیب‌های معمول بودجه‌ریزی در ایران بیش‌برآورد منابع بودجه بوده است. پیش‌بینی صحیح منابع بودجه ضمن کاستن از رشد بدهی دولت، ارتقای انضباط مالی دولت را سبب شده و از سوی دیگر، مواجهه با مقادیر واقعی، برنامه‌ریزی دقیق‌تر برای ابتکارات بودجه‌ای و اولویت‌بندی تخصیص اعتبارات را باعث خواهد شد. گزارش پیش‌رو خلاصه‌ای از تحلیل و پیش‌بینی جدید مرکز پژوهش‌های مجلس شورای

خبر